

ETXEAN ETA ETXETIK KANPO

UDAN ERE, EUSKARAZ

Uda honetan, etxe giroan eta etxetik kanpo ere euskara erabiltzeko gomendioak, aukerak eta baliabideak

0.- Sarrera

Eskola presentzialak eten zirenetik, ikasle askok, batez ere familia ez-euskaldunen seme-alabek, euskararekin zeukaten lotura nagusia galdu dute, ikastetxean bertan ematen den ikaskide eta irakasleekiko ahozko elkarreragina, alegia. Udako oporraldian ere, euskaraz garatzen ziren hainbat jarduera (udalekuak, ludoteka irekiak...) ez omen dira antolatuko. Horrek euskararekiko urruntzea areagotu egingo du ikasle askorengan, eta hurrengo ikasturtearen hasiera nekezagoa bihurtu.

Horregatik, oso garrantzitsua da gure ikasleek, ahal den neurrian, euskara entzun eta erabiltzeko askotariko aukerak izatea. Jarraian zerrendatzen ditugu helburu hori lortzeko gomendio batzuk, eta zenbait herritan martxan jarri diren ekimenak eta baliabideak.

1. Gomendioak

Goian esan bezala, oso inportantea da ikasleek euskararekin lotura izaten segitzea, eta euskara baliatzea komunikatzeko. Atal honek familiei eta ikasle-irakasleei begirako gomendioak biltzen ditu.

Gomendio orokorrak, familia guztiei begira

1. Funtsezkoa da ikasleen gurasoek ere argi ikustea zeinen garrantzitsua den seme-alabek euskararekiko harremanari ahalik eta gehien eustea eta, batzuetan zaila dirudien arren, bideak egon badaudela.
2. Familiek ahalegina egin behar dute ahozko komunikazioa areagotzeko, familia-kideen artean patxadaz hitz egiteko denbora hartu, momentuak bilatu. Euskaraz? Noski: “ahal denean, dena; eta ezin denean, ahal dena”. Familia

askotan badago euskaraz dakien kideren bat. Familiako euskaldunen arteko ahozko elkarreragina euskaraz izatea inoiz baino garrantzitsuagoa da orain. Izan guraso, neba-arreba, aitite-amona... euskaraz dakienarekin, euskaraz aritu!

3. Etxean egon daiteke pertsona helduren bat (gurasoetako bat esaterako) euskaraz, maila apalean bada ere, badakiena baina segurtasuna ez duena edozein egoeratan ikaslearekin euskaraz aritzeko. Kasu hauetan euskaraz aritzeko 'une goxoak' eta 'seguruak' bilatu daitezke:

- Ipuina kontatzeko (edo beste testu batzuk irakurtzeko) unea finkatzea. Halakoetan lagungarri izan daiteke helduak ipuina, aldez aurretik, bizpahiru aldiz irakurtzea, irakurraldian seguruago sentitzeko eta egoeraz disfrutatu ahal izateko.
- Elkarrekin abestea gustuko euskal kantak, edota euskarazko kanta 'ez ezagunen' bila jartzea Interneten (Badok.eus-en, Youtuben, Spotify-n edo Bandcamp musika plataforman). Txatxangorria.eus webgunean karaokea egiteko ehundaka abesti ditugu.
- Elkarrekin ikustea --eta komentatzea-- telesail, film edo dokumentalen bat. 3. atalean dituzue hainbat esteka.
- Familian euskaraz jolastea: mahai jokoren batean edota mugimendu jolasen baten, non normalean hitz, esaldi eta hizkuntza formula jakin batzuk baliatzen diren. 3. atalean aukera horietako batzuk zerrendatzen dira.

4. Garrantzitsua da ikasleek helduon konplizitatea ikus eta sentitu dezaten proposatzen diegun erronkan: haizeak alde jotzen ez duenean ere euskaraz aritzeko ahalegina egitea. Baina, ikasleaz gain, etxean ez badago euskaraz dakien inor? Zer egin dezakegu?

- Euskaraz aritzeko boluntario sareekin harremanetan jarri. Udalerrri batzuetan, Udalak edota herri eragileek ekimen bereziak antolatu dituzte: ordenadore bidez boluntario euskaldunekin hitz egiteko sareak, ludoteka eta liburutegi birtualak... Inportantea da familiek antolatu diren ekimen horiek ezagutu eta baliatzea. Dokumentu honen 2. atalean (Ekimenak) garatzen da ideia hau.
- Euskarazko kultur produktuak (ikus entzunezkoak, literatura) kontsumitzeko aukera baliatu. Dokumentu honen 3. atalean dauden aukera anitzetako batzuk zerrendatzen dira.
- Udan ume eta gazteentzat antolatu daitezkeen euskarazko jardueretan parte hartu. Badakigu oporraldi honetan ezinezkoa izango dela betiko udalekuak eta bestelako euskarazko jarduerak antolatzea. Baina erakunde eta eragile askok jarduera alternatiboak planifikatzen ari direla iragarri dute, eta, hortaz, familiak adi egon behar du, informazioa eskuratu eta bultzatu seme-alabek horietan parte hartzea.

Gomendioak, irakasleei eta ikasleei begira, eskola ez-prezentzialetan eta udako lanetan euskara baliatzeko

(Jatorria: [EIBZ](#) moldatua)

Bizi dugun egoera dela eta ikasleek jasotzen eta jasoko duten euskarazko ahozko inputa gutxitu egin da. Hizkuntzaren ikas-irakaskuntzari begira, online irakaskuntzan nahiz udako jardueretan, egoera honek eskatzen du beste jarduera mota batzuk proposatzea eta jarduera horiek ikasleentzat lan gehigarria ez izatea, hau da, jarduera mota horiek beste batzuen ordez proposatzea.

Bi lehentasun nagusi azpimarratu daitezke:

- Ikasleen euskarazko inputa ziurtatzea
- Ikasleei euskarazko outputa eskatzea

Hala, ikasleek euskarazko input aberatsa eta askotarikoa jaso dezaten, euskarazko ikus-entzunezkoak tartean dituzten jarduerari lehentasuna eman behar zaie, eta zenbaitetan ikasleei aukera eman input horiek aukeratzeko irakasleak emandako zerrenda baten barruan, esaterako.

Era berean, ikasleei euskarazko outputa eskatu behar zaie, hau da, ekoizpenak. Ikasleek hizkuntza maila mantendu eta elikatzeko, funtsezkoa da ikuspegi komunikatiboa oinarri hartzea eta ahozko eta idatzizko testuak sortzea. Hartara, ahozkoari begira, audio- edo bideo- grabazioak egin ditzakete banaka, binaka edota elkarrekintzan helburu komunikatibo askori erantzuna emanez. Adibidez:

- Irakasleari haien etxea deskribatu
- Ikaskideei gertatu zaizkien anekdotak kontatu
- Ikusitako film edo dokumental baten, irakurri duten liburu edo albiste baten laburpena azaldu.
- Irakasleari eta ikaskideei arazo bati buruzko iritzia eman
- Gurasoei ahoz gorako irakurketak egin
- Ikaskideei eguneroko errutinak kontatu
- Talde elkarriketak egin irakurritako liburuen gainean
- Iritzia adierazi gai bati buruz...

Ataza komunikatiboetan, interakzioa sustatzea funtsezkoa da, hala 4 edo 5 ikasle elkartu daitezke irakaslearen gidaritzapean eta gai bati buruz hitz egiteko bideo-deiak egin. Irakasleak gaia jarri eta elkarrekintzak bideratuko ditu partaide guztiek hitz egiteko aukera izan dezaten. Adibidez, LHko 1. mailan errutinen inguruan hitz egin dezakete eta DBHko 4. mailan, berriz, gai zehatzen bat proposatu dakieke euren interesen ingurukoa

edo gai kurrrikular bat, esate baterako, historiakoa eta 5 ikasle eta bi irakasle aritu daitezke (historiakoa eta euskarakoa)

Bukatzeko, ahozkoa bideratzeko eta ebaluatzeko prozedurak zehaztu eta baliabidek eman behar zaizkie ikasleei, zuzentasunarekin gehiegi tematu gabe, ahozkoaren ezaugarriak kontuan hartuta.

Online eskoletan nahiz udan ere, irakasleek proposatu ditzaketen indartzeko, mantentzeko nahiz sakontzeko jardueretan input aberatsa eta ikasleek ekoitziko dituzten ahozko testuen garrantzia azpimarratu behar dugu. Ikuspegi komunikatiboari erantzuna emanez, ikasleek askotariko testuak entzun, irakurri behar dituzte eta horiei buruz hitz egin eta idatzi. Egiteko horiek funtsezkoak dira hizkuntzan aurrera egingo badute.

2. Ekimenak

Jarraian agertzen diren ekimenak adibideak dira eta gehienak apiril aldera antolatu ziren. Udan, ordea, ezin jakin aktibo mantenduko diren ala ez. Tokian tokiko erakundeek (udala, mintzalagun elkarteek, aisialdirako taldeek...) zer ekimen abiaraziko duten galdetu behar dute familiek.

- Bilbo: boluntario euskaldunen sareak, auzoka antolaturik, familia erdaldunen seme-alabekin euskaraz aritzeko .
 - [Uribarri auzoko ekimena](#)
 - [Deustukoek Ikastetxeetara bidalitako azalpen-mezua.](#)
- Donostia: haurrentzako euskaraz etxerako lanen laguntza eta mintzapraktika.
 - [Informazioa](#)
 - Axular ikastetxeak familientzat prestatu duen [galdetegia](#). Lehen Hezkuntzako Ikasleei laguntzeko, Donostian: 680 671 818 telefonoa
- Bergara:
 - “Umeak etxean” Programa. [Aisialdirako baliabideak](#)
 - Euskara [errefortzuen](#) programa.
 - [“Txapa irratia”](#) umeentzako saio bereziak txertatu dira (astean behin)
- Gernika-Lumo: haur eta gazteei etxealdian euskaraz mintzatzeko aukera ematen zaie.

Mintzapraktikak online

- [Mintzapraktikak etxealdian LHko ikasleentzat](#) (Ebete)
- [MintzlagunON](#) Sarea (Euskaltzaleen Topagunea).

Etixerako lanekin laguntzeko online (Aukera hau, agian, udan ez da erabilgarria izango)

- [Ikasbiklik](#) (EHIGE). Etixerako lanekin laguntzeko aplikazioa.

3. Baliabideak: euskarazko ikus-entzunezkoak eta jolasak

- EITB nahieran: <https://www.eitb.tv/eu/>
 - [Bitartean, etxetik ikasten](#) saioak: Hezkuntza sailak ETB3rekin batera sortu duen telesaioa, etxealdian irakaskuntza prozesuan laguntzeko. Saioak ekainaren 19an bukatuko badira ere, grabazioak webgunean bertan eskuratu daitezke. Horrez gain, *Erronkak* izeneko atala garatuko da ikasleentzat udan zehar.
 - [Film luzeak](#), 50 pelikula baino gehiago ‘Haurrentzako Filmak’ (10 bat)
 - ‘Haurrak’ atalean haurrentzako programa ugari: *3Ene Kantak, 3txulo, Altza Porru!, Barrebusa, Don Don Kilikon...*
 - ‘Telesailak’ atalean: *Aitaren Etxea, Balbemendi, Benta Berri, Bi eta Bat, Brinkola, DBH,, Eskamak Knetzen, Goazen, Goenkale, Hasiberriak, Jaun eta Jabe, Lars Zonbia, Martin, Mugaldekoak...*
 - ‘Umorea’ atalean: *Arregitararak, Batek Daki, Bodologuak, Finlandia, Funtzioa, Kontuz Atsuak, Wazemank...*
 - Ipuinak:
 - Ipuinak
 - *Zuhaitz etxeko istorioak*, Haur literatura edo irakurzaletasunarekin lotutako marrazki bizidunak
- EITB3
 - <https://www.eitb.eus/eu/hiru3/>. Marrazki bizidunak, bideoak eta jolasak euskaraz, adinaren arabera sailkatuta.
- Ikusi eta ikasi
 - <https://www.ikusietaikasi.eus/> Familian euskaraz gozatzeko tailer eta ikuskizunen zirkuitua: ipuin kontalariak, dantza saiotxoak, magia eta yoga tailerrak...

- ARGIA multimedia
 - Film laburrak: <https://www.argia.eus/multimedia/film-laburrak>
 - Antzezlanak: <https://www.argia.eus/multimedia/antzezlanak>
 - Dokumentalak: <https://www.argia.eus/multimedia/dokumentalak>
 - Erreportajeak: <https://www.argia.eus/multimedia/erreportajeak>
 - Elkarrizketak: <https://www.argia.eus/multimedia/elkarrizketak>
 - Solasaldiak: <https://www.argia.eus/multimedia/solasaldiak>
- Beste iturri batzuk
 - [Euskarazko Zinema Etxean Ikusgai](#).(Tinko elkartea)
 - Euskal Encondings webgunea:
 - [Filmak](#)
 - [Telesailak](#)
 - [Iparra.eus](#), [hainbat](#) film zerrendatuta
 - [Webtelesailak](#): '[Gutuberrak](#)', [Otsoen lurraldea](#), [Tantaka](#), [Pikuak](#)
 - [Youtuberrak](#): [Probatxoa](#), [Super Txope](#), [Porruren grabatokia](#), [Arkkuso](#),
- Musika euskaraz
 - [Badok](#): <https://www.badok.eus/>
 - [Txatxangorria.eus](#)
- Jolasak euskaraz
 - [Jolasak.eu](#). Jolas sorta
 - [Online jolasak](#). Azkue Fundazioa
 - [Etxean goxo](#). UEMAK egindako bilketa
 - [Partxisa baino gehiago](#). Barakaldo euskaraz
 - [Plazan Bazan](#). Tokikom
 - [Ikusbera](#)